

שורדים של צמחי-תרבות במערכות נחלים שמר

מאט

ד. ו. זיצ'ק

(הודעה מוקדמת)

1. תבואה

1. שעורה

א. רוב שורדי- התבאות נמנו עם שעורים. בדרך כלל נשמרו חומוצים והזיפים הבשלים ללא גרגירים (שנאליה, עלי-זוי חרקים). צבע המור צימח הוא חום כהה וمبرיק, כן נמצאו גרגירים שלמים (מלאים), שיבולות על גלומותיהם וחלקיים-שיבולים עם שדרה בעלת פרקים אחדים. מכאן יש להסיק, שהשעורה נמנית עם בתהמיין הדוטורית ועם subgrex nutritia. *Hordeum sativum* Jess. ssp. *distichum* L. grex culta Vav. היא אפוא : החומר נמצא בדוגמאות : 12, 92, 82, et Orl. subgrex nutritia R. Reg. 163, 172.

ב. בדוגמה 12 נמצאו גרגירים בודדים של שעורה, הנמנים עם בתהמיין הריבטורית (?) Hordeum sativum Jess. ssp. vulgare L. (?) .

ג. בדוגמה 180 נמצאו גרגירים שעורה שרופים (מפוחמים), שאף הם, כנראה, ממין השעורה הדוטורית הנ"ל. ואולי נמנים הם עם טיפוס אחר ואף עם שכבה אחרת ?

ד. בדוגמה שהוגדר כצואת של אדם, נתגלו בעיקר מוצאים של שעורה וגלומות של חיטה.

2. חיטה

א. חיטת-מוצאים תרבותית מטיפוס החיטה הדוגרענית — לוסמת. נמצאו שיבילות ריקות, נשמרו בהן המוצאים והגלומות בלבד. צבעו והברק שלהם דומים לאלה של השעורה הדוטורית (ראה לעיל, שעורה א.). ההגדרה היא : Triticum dicoccum (Schrank) Schuebl.

12, 92, 82, 180.

ב. בצואה של אדם (ראה שעורה ד). היו גם מוצאים וגולומות של חיטה זו.
ג. בדוגמה 168 נמצא גרגיר-חיטה שלם, הנמנה עם מין חיטה ערך
מה (?) : לרגיר, שהוא גדול באופן ייחסי, ציצת-שערות חזקה בראשו.
ד. בדוגמה 180 נמצא גרגיר-חיטה אחדים שרופים (מפוחמים) (ראה
למעלה, שעורה ג). יש לשער, שהרגירים אלה נמנים עם מין חיטה ערך
מה (?).

3. שיבולתי-ושאל (?)

נמצאו שרידים בודדים של שיבוליות ריקות עם בסיס מלען, היוצא מגב
המוץ, בשלוש הדוגמאות 12, 82 ו-180.

4. קש, גבעולים, בסיסי-גביעולים וציצות-שרשים של
תבואה נמצאו בדוגמאות 92, 124, 168 ו-180.

II. קטניות

1. עדשים

זרעי-עדשים שרופים (מפוחמים), הנמנים עם בתהמן קטנת-זרע
. Lens esculenta Moench. ssp. microperma Bar. נמצאו בדוגמה 180.

2. פוללים

בדוגמה 12 נמצא זרע-פול בלהטי-שרוף, ללא קליפת-זרע — L. Vicia faba

III. פירות

1. זיתים — Olea europea L.

גלויניזיטים, שכולם, לא יוצא מן הכלל, פתוחים מצד אחד על-ידי
חרס מואר, שהותקן, כנראה, באופן מלאכותי (הוא אינו דומה לחור עשוי
על-ידי חרק), נמצאו בדוגמאות 12, 124, 85, 149 ו-168. בדוגמה 180 נמצא
מחציתה של קליפת-גלוין מפוחמת.

2. תמרים — Phoenix dactylifera L.

נמצאו זרעים בכמויות ניכרות ומגדלים שונים בדוגמאות 12, 73, 85,
149 ו-168.

שרידים של צמחי-תרבות במערות נחל-משמר

3. אגוזים — *Juglans* sp.

נמצאו שברי אנדוקארפ בדוגמאות 12, 85 ו-149.

4. רימונים — *Punica granatum* L.

בדוגמה 12 נמצאו שברי-קליפה.

5. אלונאים

שברי-קליפה של בלוטי אלון-התבור — *Quercus ithaburensis* (Decne) Boiss. נמצאו בדוגמאות 12, 73, 85, 149 ו-168. הבלוטים שימשו, כנראה, למאכל.

6. שדים

נמצאו קליפות-זירע רכות וריקות של שדים *Prunus amygdalus* Stokes.

7. בצלים

1. בצל-הGINAH — *Allium cepa* L.

נמצאו גלדים בדוגמאות 73, 85 ו-180.

2. שום-הGINAH — *Allium sativum* L.

נמצאו גלדים בדוגמאות 12 ו-180.

3. בצלים אחרים (של צמחי-בר?)

נמצאו גלדים בדוגמאות 168.